Hallintovaliokunta

Pyyntönne kirjallisesta asiantuntijalausunnosta hallintovaliokunnalle
6.11.2019 klo 11.15

Asia: HE 51/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Varsinais-Suomen liitto kiittää mahdollisuudesta lausua hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta.

Taustaa

Esityksellä ehdotetaan muutettavaksi alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annettua lakia siten, että lakiin lisätään uutta kansallista alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemiseen tarkoitetun määrärahan hallinnointia koskevat säädökset. Esitys perustuu pääministeri Rinteen hallituksen ohjelman Elinvoimainen Suomi -kokonaisuuteen. Ohjelman mukaan maakuntien liitoille kohdennetaan nopeasti ja joustavasti hyödynnettävää aluekehitysrahoitusta. Lisäksi esitetään eräitä teknisluontoisia muutoksia. Lakiluonnos oli lausuntokierroksella ja määräaika lausuntojen antamiseen päättyi 20.9.2019. Varsinais-Suomen maakuntahallitus antoi kokouksessaan 16.9.2019 oman lausuntonsa asiasta, tässä lausunnossa on tätä hieman täydennetty ja laajennettu. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2020.

Hallituksen edellä mainitun kirjauksen toimeenpanoa varten hallituksen kertaluonteisiin tulevaisuusinvestointeihin varatusta rahoituksesta esitetään vuonna 2020 kohdistettavaksi 20 000 000 euroa vuodessa uudelle Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen momentille. Rajattu osa määrärahasta (enintään 2 % eli 400 000 euroa) jätettäisiin vuosittain jakamatta maakuntien liitoille ja se jäisi työ- ja elinkeinoministeriön käyttöön laajojen alueiden kehittämistä tukevien selvitysten ja hankkeiden rahoitukseen. Hallituksen esityksen perusteluissa ei ole mainintaan seuraavien hallitusvuosien määrärahasta. Alun perin

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO
EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND
REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

PL 273 (Ratapihankatu 36) | 20101 Turku
+358 2 2100 900 | kirjaamo@varsinais-suomi.fi
www.varsinais-suomi.fi | Y – 0922305-9

hallitusohjelmassa mainittu 40 miljoonan vuotuinen määräraha on siten jo puolittunut vuodelle 2020.

Aluekehittämisen ja kaupunkipolitiikan kokonaisuus sisältää hallituksen aluekehittämispäätöksen yhteydessä tarkennettavan toimintamallin, sopimuksellisen ja/tai ohjelmallisen yhteistyön kaupunkien ja alueiden kanssa sekä maakuntien nopeasti käynnistettävät, alueiden vahvuuksiin ja erikoistumiseen perustuvat kehittämishankkeet. Lisäksi määrärahaa voitaisiin käyttää hallitusohjelman mukaisen kansallisen kaupunkistrategian sekä seutukaupunkiohjelman sekä metropolipolitiikan toimeenpanoon. Määrärahaa voitaisiin käyttää myös valtakunnallisiin alueiden kehittämistä koskeviin hankkeisiin. Määräraha edistäisi aluekehittämistä erilaisilla aluetyypeillä (kaupunki- ja maaseutualueet sekä saaristo).

Maakuntien liittojen mahdollisuudet tukea maakuntien omaehtoista kehittämistä vahvistuisivat alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen määrärahaan sisältyvällä maakuntien omaehtoiseen kehittämiseen tarkoitetulla osuudella, jolla tuettaisiin liittojen aluekehittämisviranomaisen tehtävää. Muutoksen tuloksena liitoilla olisi käytössään joustava rahoitusinstrumentti, jonka avulla maakuntien, alueviranomaisten sekä muiden alueellisten ja paikallisten toimijoiden välistä yhteistyötä olisi mahdollisuus lisätä ja vahvistaa. Määrärahaa voitaisiin käyttää alueiden vahvuuksiin ja erikoistumiseen perustuviin kehittämishankkeisiin, monenkeskisiin selvitys- ja kehittämishankkeisiin, jotka edellyttävät nopeaa reagointia ja joihin muiden viranomaisten rahoitusvälineet eivät sovi.

Varsinais-Suomen liiton lausunto

Varsinais-Suomen liitto tukee hallituksen esitystä uuden kansallisen kehittämisrahoitusmuodon ”*Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen*” käyttöönotosta. Rahoitus tukee maakunnan liiton työskentelyä aluekehitysviranomaisena ja antaa konkreettisen välineen aluekehitystyöhön. Esityksessä on hyvin tunnistettu maakunnan eri toimijoiden yhteistyössä laatiman ja poliittisessa päätöksenteossa hyväksytyn **maakuntaohjelman merkitys** aluekehittämistä ja rahoitusta ohjaavana välineenä.

Hallituksen esityksessä on hyvin tuotu esiin maakuntien omaehtoinen kehittäminen. Omaehtoinen alueellinen kehittäminen lähtee liikkeelle maakunnan asukkaista ja sen toimijoista sekä perustuu maakunnan omiin tarpeisiin ja voimavaroihin. Tässä tunnistetaan **maakuntien toimintaympäristöjen erilaisuus** ja samalla tuetaan maakunnan omiin vahvuuksiin perustuvien rahoituslinjauksien muodostamista. Varsinais-Suomen liitto perustaa rahoituspäätöksensä maakuntaohjelman linjauksiin, jotka tukevat erilaisten aluetyyppien (kaupunki-

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO
EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND
REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

PL 273 (Ratapihankatu 36) | 20101 Turku
+358 2 2100 900 | kirjaamo@varsinais-suomi.fi
www.varsinais-suomi.fi | Y – 0922305-9

ja maaseutu sekä saaristo) kehittämistä sekä älykkään erikoistumisen painopisteiden edistämistä.

Määrärahalle on määritetty monia eri käyttökohteita. Toivottavaa on, että käyttöä **ei valtakunnan tasolla valmiiksi sirpaloida moneen eri käyttötarkoitukseen**, jolloin vaarana on vaikuttavuuden heikkeneminen ja alueellisen kokonaiskuvan vaikeampi hallinta. Painotuksen tulisi olla maakuntien omaehtoiseen kehittämiseen tarkoitetussa osuudessa. Tärkeää on myös, että omaehtoisen kehittämisen **resurssit turvataan pidemmällä aikavälillä**, jolloin kehittäminen voi olla ennakoivaa, pitkäjänteistä ja vaikuttavaa. Tuki-instrumentin nimen vaihtuminen hallituskaudesta toiseen (maakunnan kehittämisraha → alueelliset innovaatiot ja kokeilut AIKO → Alueiden kestävä kasvu ja elinvoiman tukeminen) ei ainakaan selkeytä kokonaisuuden hallintaa ja viestintää potentiaalisille hakijoille.

Hallituksen esityksessä on myönteistä se, että siinä esitetään varattavaksi **tukirahoituksen hallinnontiin** henkilötyöresursseja maakuntien liittoihin (enintään 8 htv työpanosta vastaava määrä). Näin varmistetaan tuen myöntämiseen ja maksatuksiin liittyvä resurssointi ja tehokas toimeenpano maakunnissa. Hankerahoituksen **seurantaan ja raportointiin** tulisi olla käytössä joustava ja yksikertainen **sähköinen seurantatyökalu** esimerkiksi aiemmilla rahoituskausilla käytössä ollut FIMOS-seurantajärjestelmän kaltainen sähköinen alusta.

Kansallisen kehittämisrahoituksen jaossa maakunnittain **tulee huomioida EU-rahoituksen jakautuminen eri alueille**. Kansallista kehittämisrahoitusta tulee suunnata vähemmän EU-rahaa saaville alueille. Tämä tukee hallitusohjelman mukaista tavoitetta maamme tasapuolisesta kehityksestä ja mahdollistaa kehittämistoimet myös muualla kuin korkean tuki-intensiteetin alueilla.

Turussa 25.10.2019

Varsinais-Suomen liitto

Tarja Nuotio

aluekehitysjohtaja (tarja.nuotio@varsinais-suomi.fi)